

Controleprotocol

Auteur

A.G. Dehé

Registratienummer

24.0597151

Datum

25 juni 2024

Versie

2.0

Status

Definitief concept

Afdeling

Concerncontrol

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Doelstelling	3
3	Wettelijk kader	3
4	Algemene uitgangspunten voor de jaarrekeningcontrole door de accountant (getrouwheid)	3
5	Te hanteren toleranties voor de getrouwheid	4
5.1	Goedkeuringstolerantie	4
5.2	Rapporteringstolerantie	5
6	Reikwijdte controle op rechtmatigheid	5
7	De rechtmatigheidsverantwoording (RMV)	6
8	Te hanteren grenzen voor de rechtmatigheid	6
8.1	Verantwoordingsgrens	6
8.2	Rapportagegrens	7
9	Rapportering	7
9.1	Het dagelijks bestuur: Rechtmatigheid	7
9.2	Accountant: Interim controle	7
9.3	Accountant: Verslag van bevindingen	7
9.4	Accountant: Controleverklaring	8
10	Bestuurlijke vaststelling en slotbepaling	8

1 Inleiding

In de Waterschapswet en het Waterschapsbesluit is opgenomen dat ieder waterschap een controleverordening dient op te stellen. Dit betreft het document 'Verordening inzake de controle op het financieel beheer en de inrichting van de financiële organisatie' (registratienummer 24.0597151). In het verlengde van de controleverordening is dit controleprotocol opgesteld. In dit protocol wordt door het algemeen bestuur een aantal zaken geregeld ter afbakening en ondersteuning van de uitvoering van de jaarrekeningcontrole, het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording en daarmee tevens het financieel beheer zoals uitgeoefend door of namens het dagelijks bestuur.

2 Doelstelling

Dit controleprotocol heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan:

- Het dagelijks bestuur over de te hanteren verantwoordingsgrens en rapportagegrens voor de controle op de rechtmatigheid en de daarvoor geldende normstellingen en;
- De accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij verder te hanteren goedkeuringstolerantie en rapportagetolerantie voor de controle op de jaarrekening van het hoogheemraadschap.

3 Wettelijk kader

De Waterschapswet schrijft in artikel 109, lid 2 voor dat het algemeen bestuur één of meer accountants aanwijst als bedoeld in artikel 393 eerste lid Boek 2 Burgerlijk Wetboek voor de controle op de jaarstukken, het daarbij verstrekken van een controleverklaring en het uitbrengen van een verslag van bevindingen.

In het kader van de opdrachtverstrekking aan de accountant kan het algemeen bestuur nadere aanwijzingen geven voor te hanteren goedkeurings- en rapportagetoleranties. De accountant mag verwachten dat het hoogheemraadschap inzichtelijk maakt welke wet- en regelgeving van toepassing is.

Op 20 november zullen zowel de verordening inzake de controle op het financieel beheer en de inrichting van de financiële organisatie' (registratienummer 24.0597151), alsmede dit controleprotocol worden voorgesteld aan het algemeen bestuur ter vaststelling.

4 Algemene uitgangspunten voor de jaarrekeningcontrole door de accountant (getrouwheid)

Zoals in artikel 109 Waterschapswet is omschreven, zal de controle van de jaarrekening gericht zijn op het geven van een oordeel over:

- Het getrouwe beeld van de in de jaarrekening gepresenteerde baten en lasten, alsmede de grootte en samenstelling van het vermogen;
- De getrouwheid van de door het dagelijks bestuur afgegeven rechtmatigheidsverantwoording;

- Het in overeenstemming zijn van de door het dagelijks bestuur opgestelde jaarrekening met de bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels als bedoeld in artikel 98a Waterschapswet (zie het Waterschapsbesluit);
- De inrichting van het financieel beheer en de financiële organisatie gericht op de vraag of deze een getrouwe (en rechtmatige) verantwoording mogelijk maken;
- De verenigbaarheid van het jaarverslag met de jaarrekening;
- De bijlage bij de jaarrekening met verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa).

Bij de controle zullen nadere regels van het Waterschapsbesluit, de Kadernota rechtmatigheid, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en de Controle- en overige standaarden (NBA)¹ bepalend zijn voor de uit te voeren werkzaamheden.

Onder de financiële rechtmatigheid wordt begrepen dat de in de rekening verantwoordende lasten, baten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen, dat wil zeggen: 'in overeenstemming zijn met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder verordeningen van het algemeen bestuur van het hoogheemraadschap'.

5 Te hanteren toleranties voor de getrouwheid

De accountant accepteert in de controle bepaalde toleranties en richt de controle daarop in. De accountant controleert niet ieder document of iedere financiële handeling maar richt de controle zodanig in dat voldoende zekerheid wordt verkregen over het getrouwe beeld van de jaarrekening.

De accountant richt de controle in op het ontdekken van belangrijke fouten en baseert zich daarbij op risicoanalyse, vastgestelde toleranties en statistische deelwaarnemingen en extrapolaties. Het uitvoeren van de werkzaamheden met inachtneming van de toleranties impliceert dat de controle zodanig wordt uitgevoerd dat voldoende zekerheid wordt verkregen over het getrouwe beeld van de jaarrekening inclusief de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording. Naast deze kwantitatieve benadering zal de accountant ook een kwalitatieve beoordeling hanteren (professional judgement). De weging van fouten en onzekerheden vindt ook plaats op basis van deze kwalitatieve beoordeling.

5.1 Goedkeuringstolerantie

De goedkeuringstolerantie is de som van fouten in de jaarrekening en onzekerheden in de controle, die in een jaarrekening maximaal mogen voorkomen zonder dat de bruikbaarheid van de jaarrekening voor de oordeelsvorming door de gebruikers kan worden beïnvloed. De goedkeuringstolerantie is bepalend voor de oordeelsvorming en daarmee de strekking van de af te geven controleverklaring.

In het Besluit accountantscontrole decentrale overheden zijn minimumeisen voor de in controle te hanteren goedkeuringstoleranties voorgeschreven. De goedkeuringstolerantie wordt berekend als een percentage van de totale lasten van het hoogheemraadschap.

¹ NBA is de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants

Voor de goedkeuringstolerantie volgt het algemeen bestuur de volgende minimumeisen:

	Goedkeurende controleverklaring	Afkeurende controleverklaring
Som van fouten in de jaarrekening en onzekerheden in de controle.	Gelijk of kleiner dan 2%	Groter dan 2%

5.2 Rapporteringstolerantie

De rapporteringstolerantie is op grond van artikel 5.5 Waterschapsbesluit een bedrag dat gelijk of lager is dan de bedragen die voortvloeien uit de goedkeuringstolerantie. Het algemeen bestuur kan de accountant een rapporteringstolerantie voorschrijven. Bij overschrijding van de rapporteringstolerantie vindt rapportage plaats in het verslag van bevindingen van de accountant. Het voorstel is om de rapporteringstolerantie vast te stellen € 225.000. Dit houdt in dat de accountant elke fout of onzekerheid vanaf € 225.000 in zijn verslag van bevindingen meldt.

6 Reikwijdte controle op rechtmatigheid

De controle op rechtmatigheid is limitatief gericht op:

- De naleving van de volgende kaders: de begroting, de organisatieverordening op grond van artikel 108 van de Waterschapswet en de controleverordening op grond van artikel 109 van de Waterschapswet;
- De naleving van wettelijke kaders, zoals opgenomen in het normenkader onder externe regelgeving. Dit uitsluitend voor zover deze directe financiële beheershandelingen betreffen of kunnen betreffen;
- De naleving van de overige kaders en regels, zoals opgenomen in het normenkader onder interne regelgeving. Dit laatste voor zover van toepassing en uitsluitend voor zover deze directe financiële beheershandelingen betreffen of kunnen betreffen. De rechtmatigheidscontrole heeft alleen betrekking op externe wet- en regelgeving, verordeningen van het algemeen bestuur en besluiten van het dagelijks bestuur die verplicht voortvloeien uit externe wet- en regelgeving. Interne regels en besluiten van het dagelijks bestuur, de directie en afdelingshoofden naar de ambtelijke organisatie, vallen daar buiten.
- Criteria voor de controle:
 - Begrotingscriterium; is een criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op de grenzen van de baten en lasten in de door het algemeen bestuur geautoriseerde begroting van exploitatie en investeringskredieten en de hiermee samenhangende effecten, waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand moeten zijn gekomen. De begrotingsrechtmatigheid wordt beoordeeld op effectniveau. Bij investeringsprojecten

wordt de begrotingsrechtmatigheid beoordeeld op zowel het inkomsten- als uitgavenkrediet van het totaal beschikbaar gestelde investeringskrediet. Een overschrijding van het jaarbudget, passend binnen het totaal beschikbaar gestelde investeringskrediet, wordt daarmee als rechtmatig beschouwd. Alle afwijkingen dienen gedurende het boekjaar met een begrotingswijziging worden aangepast of tijdig worden gemeld aan het Algemeen Bestuur. Tijdig is als de afwijkingen over de laatste maanden, na de begrotingswijziging, worden gemeld en toegelicht bij de jaarrekening.

Uitgangspunten zijn:

- Kostenoverschrijdingen van de begroting worden als onrechtmatig aangemerkt. Afwijkingen worden als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties:
 - a. Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren;
 - b. De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage of een apart door het algemeen bestuur vastgestelde begrotingswijziging.
- Kostenonderschrijdingen, lagere of hogere baten dan begroot en/of investeringsbudgetten worden nooit als onrechtmatig aangemerkt.
- Voorwaardencriterium; wordt aan de voorwaarden uit de wet- en regelgeving voldaan. Bij de uitwerking van het voorwaardencriterium worden de aspecten die betrekking hebben op recht, hoogte en duur meegenomen;
- Misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium; onderzoek of geen misbruik en oneigenlijk gebruik van financiële mogelijkheden wordt gemaakt.

7 De rechtmatigheidsverantwoording (RMV)

De Commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) heeft een model tekst opgesteld voor de RMV. Een nadere toelichting op de RMV zal worden opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering. In de paragraaf bedrijfsvoering wordt onder meer ingegaan op de volgende aspecten:

- Beheersmaatregelen die zijn getroffen om in de toekomst tekortkomingen in de rechtmatigheid (fouten of onduidelijkheden in processen) te voorkomen;
- Bevindingen die onder de verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording blijven, maar wel relevant zijn om het algemeen bestuur over de informeren;
- Bevindingen die boven de rapporteringsgrens vallen die het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur hebben afgesproken.

8 Te hanteren grenzen voor de rechtmatigheid

8.1 Verantwoordingsgrens

De verantwoordingsgrens is een door het algemeen bestuur vastgesteld percentage, waarboven het dagelijks bestuur de afwijkingen (fouten en onduidelijkheden separaat) moet opnemen in de RMV. De verantwoordingsgrens valt binnen de bandbreedte van 0% tot 2% van de totale lasten van het hoogheemraadschap, exclusief dotatie aan de reserves.

HHNK is vrij om binnen deze bandbreedte de grens te bepalen. Ligt het bedrag van de afwijkingen onder de grens dan is er sprake van goedkeuring en kan het dagelijks bestuur aangeven rechtmatig te hebben gehandeld. Boven het vastgestelde percentage moet het dagelijks bestuur de afwijkingen (fouten en onduidelijkheden separaat) opnemen in de RMV. De te kiezen grens moet een juiste

balans bewaken tussen het niveau van informatievoorziening aan het algemeen bestuur en de hoogte van uitvoeringskosten die gemaakt worden om de verantwoording te verzorgen.

Omdat de RMV een nieuwe ontwikkeling betreft en er nog sprake is van een groeiproses, is het verstandig aansluiting te zoeken bij de getrouwheid. Dit betekent een percentage van 2%, waarbij op termijn gedacht kan worden aan het verlagen naar 1%. Hierbij dient wel in gedachten gehouden te worden dat een lagere verantwoordingsgrens resulteert in een intensievere controle voor de eigen organisatie alsmede de accountantscontrole en hier meer capaciteit en budget voor nodig is. De RMV valt onder de controle van de accountant en de accountant moet vaststellen dat de bedragen getrouw zijn.

8.2 Rapportagegrens

Het dagelijks bestuur is verplicht om onrechtmatigheden toe te lichten in de paragraaf bedrijfsvoering indien de geconstateerde onrechtmatigheden de verantwoordingsgrens overschrijdt. Het dagelijks bestuur hecht waarde aan het gesprek over de bevindingen uit de rechtmatigheidscontroles. Daarom beperkt het dagelijks bestuur zich niet alleen tot het geven van een toelichting bij het overschrijden van de verantwoordingsgrens. Het dagelijks bestuur rapporteert alle bevindingen omtrent de financiële rechtmatigheid boven de rapportagegrens in de paragraaf bedrijfsvoering met een toelichting vanuit haar actieve informatieplicht richting het algemeen bestuur. De rapportagegrens vindt aansluiting bij de rapportagetolerantie en zal hiermee uitkomen op € 225.000.

9 Rapportering

Gedurende het jaar zal het dagelijks bestuur aandacht schenken aan de rechtmatigheidsvraagstukken en hierover rapporteren. Tijdens en na afronding van de controlewerkzaamheden rapporteert de accountant.

9.1 Het dagelijks bestuur: Rechtmatigheid

Vanaf 2025 rapporteert het dagelijks bestuur over de uitgevoerde rechtmatigheidscontroles in de paragraaf bedrijfsvoering van het jaarverslag. Gedurende het jaar worden de controlebevindingen, gespecificeerd naar proces, aard van de fout of onduidelijkheid en bedrag door middel van een controlememorandum met de procesverantwoordelijke besproken. Daarnaast worden er aanbevelingen gedaan naar aanleiding van de rechtmatigheidscontroles om de toekomstige fout of onduidelijkheid te mitigeren. De opvolging van deze aanbevelingen worden gemonitord.

9.2 Accountant: Interim controle

In de tweede helft van het jaar wordt door de accountant een zogenaamde interim-controle uitgevoerd. Over de uitkomsten van die tussentijdse controle wordt een verslag uitgebracht, de managementletter. De managementletter wordt met de Auditcommissie besproken.

9.3 Accountant: Verslag van bevindingen

Overeenkomstig de Waterschapswet wordt omtrent de controle een verslag van bevindingen uitgebracht aan het algemeen bestuur. Het verslag van bevindingen wordt in afschrift toegestuurd

aan het dagelijks bestuur. In het verslag van bevindingen wordt gerapporteerd over de opzet en uitvoering van het financiële beheer en of de beheerorganisatie een getrouw en rechtmatig financieel beheer en een rechtmatige verantwoording daarover waarborgen.

9.4 Accountant: Controleverklaring

In de controleverklaring wordt op een gestandaardiseerde wijze, zoals wettelijk voorgeschreven, de uitkomst van de accountantscontrole weergegeven. De controleverklaring ziet toe op de getrouwheid van de jaarstukken inclusief de RMV van het dagelijks bestuur. Deze controleverklaring is bestemd voor het algemeen bestuur, zodat deze de door het dagelijks bestuur opgestelde jaarrekening kan vaststellen.

10 Bestuurlijke vaststelling en slotbepaling

1. Dit protocol treedt in werking met ingang van 1 januari 2025 en wordt aangehaald als 'Controleprotocol'.
2. Per gelijke datum komt te vervallen het 'Controleprotocol', zoals vastgesteld door het algemeen bestuur op 13 december 2017 (17.110534).

Aldus vastgesteld in de vergadering van het college van hoofdingelanden op 20 november 2024.

De secretaris-directeur

de voorzitter,

M.J. Kuipers

Ir. R. Bosma